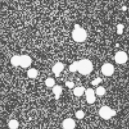

MELOS-ÉTOS

11. ročník medzinárodného festivalu súčasnej hudby

Bratislava, 4. – 13. november 2011

ecpnm

Člen asociácie European Conference
of Promoters of New Music

Festival sa koná s podporou
Ministerstva kultúry Slovenskej
republiky

Hlavný usporiadateľ

Hudobné centrum z poverenia
Ministerstva kultúry SR

Partneri festivalu

Hlavné mesto SR Bratislava
Rozhlas a televízia Slovenska
Slovenská filharmónia

Divadlo Aréna

Bratislavský samosprávny kraj

Veľvyslanectvo USA v Bratislave

Rakúske kultúrne fórum Bratislava

Poľský inštitút v Bratislave

Hudobný fond

Slovenský ochranný zväz autorský

A4 – nultý priestor

Medzinárodná spoločnosť pre súčasnú

hudbu (ISCM) – Slovenská sekcia

Košice – Európske hlavné mesto

kultúry 2013

Zoznam.sk

JANDL, marketing a reklama

Aupark Shopping Center Bratislava

Bigmedia

Recar

In.ba

JCDecaux

ISPA

ClipRing

Kempinski Hotel River Park Bratislava

EA Art Hotel William Bratislava

Hotel Skaritz & Residence Bratislava

Festivalový výbor

Peter Zagar, predseda

Lubica Čekovská (do 17. 6. 2011)

Mirko Krajči

Slávo Krekovič

Olga Smetanová

Sekretariát festivalu

Silvia Zvarová

Ivica Ondrušová

Eva Planková

Organizátori festivalu vyslovujú všetkým
zúčastneným inštitúciám a jednotlivcom
svoju úprimnú vďaku za poskytnutú po-
moc a podporu.

01

Piatok 4. 11. / 19.00

Historická budova Slovenského národného divadla

Otvárací koncert:

Arvo Pärt, Andrej Slezák, John Adams

----- s. 39

Slovenská filharmónia, Leon Botstein

02

Sobota 5. 11. / 19.00

Malé koncertné štúdio Slovenského rozhlasu

Fausto Romitelli, Michael Gordon,

Elliott Sharp, Jozef Kolkovič

----- s. 45

Österreichisches Ensemble für Neue Musik,
Titus Engel

03

Nedeľa 6. 11. / 10.30

Mirbachov palác

Jevgenij Iršai, Bryn Harrison, Christian Wolff,

Jozef Podprocký, Anthony Gilbert, Sidney Corbett,

Howard Skempton, Michael Finnissy

----- s. 53

Peter Katina

04

Nedeľa 6. 11. / 20.00

A4 – nultý priestor

Marco Fusinato, PIVIXKI

----- s. 61

05

Pondelok 7. 11. / 19.00

Zrkadlová sieň Primaciálneho paláca

Heiner Goebbels, Petr Kofroň,

Jukka Tiensuu, Giacinto Scelsi

----- s. 69

Melos Ethos Ensemble, Daniel Gazon

06

Utorok 8. 11. / 20.00

Divadlo Aréna

Ryoji Ikeda

----- s. 75

07

Streda 9. 11. / 17.00

Malé koncertné štúdio Slovenského rozhlasu

Peter Groll, Ivan Buffa, František Chaloupka,
Bálint Bolcsó, Michal Paľko, Balázs Horváth,
Louis Andriessen

----- s. 81

VENI ACADEMY, Kornél Fekete-Kovács

08

Streda 9. 11. / 19.00

Veľké koncertné štúdio Slovenského rozhlasu

Toru Takemitsu, Juraj Hatrík,
Krzysztof Penderecki, Thomas Adès

----- s. 89

Symfonický orchester Slovenského rozhlasu,
Anu Tali, Julián Veverica, Marek Zwiebel

09

Štvrtok 10. 11. / 20.00

A4 – nultý priestor

Transmusic Comp. Revival

----- s. 97

10

Piatok 11. 11. / 19.00

Historická budova NR SR, Zupné námestie

Valentin Silvestrov, Elena Firsova,
Martin Burlas, David Lang

----- s. 107

Štátny komorný orchester Žilina,
Szymon Bywalec, Bratislavské gitarové
kvarteto, Jiří Bárta

11

Sobota 12. 11. / 19.00

Historická budova NR SR, Zupné námestie

Vladimír Bokes, Miro Bázlik, Roman Berger,
Ilja Zeljenka

----- s. 119

Sergej Kopčák, Quasars Ensemble, Ivan Buffa

12

Nedeľa 13. 11. / 19.00

Divadlo Aréna

George Benjamin, Iris Szeghy, Simon Holt,
Harrison Birtwistle, Thomas Adès

----- s. 143

London Sinfonietta, Franck Ollu

sprievodné podujatia

Štvrtok 3. 11. / 17.00

Zrkadlová sieň Primaciálneho paláca

Portréty – Koncert žiakov ZUŠ Jozefa Kresánka

----- s. 152

Jana Kmiťová, Pavol Bizoň, Viliam Gräffinger,
Vítazoslav Kubička a ďalší

Pondelok – Utorok 7. – 8. 11.

Hudobné centrum

Zasadnutie Výkonného výboru Medzinárodnej
spoločnosti pre súčasnú hudbu

----- s. 155

Sobota 12. 11. / 14.00

Malé koncertné štúdio Slovenského rozhlasu

Interpretačný workshop s London Sinfoniettou

----- s. 155

* slovenská premiéra

** premiéra

Zmena programu a účinkujúcich vyhradená.

9

Štvrtok
10. NOV 20.00
A4 – nultý priestor

Transmusic
Comp. Revival

Milan Adamčiak

Michal Murin

Peter Machajdík

Zbyněk Prokop

Robert Bartko

TRANSMUSIC COMP.

REVIVAL/TMC – Re

Pocta Milanovi Adamčiakovi

Film Arnolda Kojnoka

Muzikológ tvorca –

o Milanovi Adamčiakovi (2009)

„Staršie diela majú začiatok, stred a koniec... Tie novšie nie. Začínajú kdekoľvek, trvajú akokoľvek dlho... Nie sú teda vopred premyslenými objektmi a pristupovať k nim ako k objektom nevyhnutne znamená nepochopiť ich zmysel. Sú príležitosťou pre zážitok.“
(John Cage)

Mytologický hrdina

Milan Adamčiak sa chtiac-nechtiac stal v slovenskom umeleckom prostredí legendou, ikonou, hrdinom, Donom Quijotom, mytologickou bytosťou. Je tu a nie je tu. Jeho umelecké intervencie do skutočného zvukového diania, vyrobené a nájdené hudobné a zvukové nástroje, zvukové skulptúry, grafické partitúry, hra s náhodou a na náhodu, jeho písané slovo a hovorené improvizované anekdoty pred i za kamerou, v galériách, koncertných sieňach, na lúkach či v meste – to všetko sa stalo impulzom pre mnohých ďalších umelcov z okruhu výtvarníkov, hudobníkov, akademikov, laikov i samoukov. Jeho odkaz prežíva vďaka uchovaným grafickým partitúram a záznamom, ktoré sa náhodou dostali do správnych rúk. Adamčiak je takmer virtuálna bytosť v súčasnosti prežívajúca ako sociálna skulptúra Michala Murina. Murin jeho ďalšiu existenciu vymodeloval tým, že mu zabezpečil vlastné bývanie a stará sa o jeho kultúrny comeback, pričom tento altruistický priateľský čin povýšil na umelecký akt. Adamčiak je pôvodcom a zároveň výsledkom existencie slovenskej umeleckej komunity, ktorá jeho diela, filozofiu a niekedy aj holú životnú existenciu neustále zachraňuje a oživuje.

Je to vôbec umenie? Stará známa otázka

Teoretická reflexia fluxových akcií iniciovaných Adamčiakom sa pohybuje na dvoch barikádach. Na jednej strane sú neakceptácia a uvažovanie nad tým, či takéto krehké, fluidné, náhodné a často prchavé umelecké akcie a zvukové či vizuálne výstupy majú skutočný umelecký dosah a či je ich spoločenský a umelecký význam porovnateľný s kvalitou materiálne fixovaných diel. Je to už prinajmenšom storočie trvajúci dialóg akademikov a klasikov s umeleckými prejavmi, ktoré sú nekonvenčné, neoficiálne, náhodné, neorganizované, rezignované na kult autorstva a umeleckého génia a ktoré si navzdory všetkému udržiavajú

pevnú pozíciu v umeleckom spektre. Jednoducho sa dejú, píše sa o nich a získavajú priestor na oficiálnych pódiiach. Sú. Na druhej strane barikády je mytologizácia a zdánlivo dodatočné pridávanie významov k tomu, čo sa odohralo, založené na postoji, že umelecké dielo nie je uzavretou entitou, ale má presne toľko významov, koľko mu pripíšeme. Oba tieto prístupy sú legitímne a aj opodstatnené, oba sa podieľajú na udržiavaní dialógu, ktorý je potrebný. A snáď ani nie je potrebné zaradiť sa k jednej z týchto názorových línií. Oveľa jednoduchšie je otvoriť sa zážitku Transmusic Comp. a sledovať interakcie umelcov na pódii vznikajúce v aktuálnom momente, ktoré môžu, ale nutne nemusia zaujať.

Fragmenty, úlomky, črepy a ruiny

Zásadnými znakmi tvorby súboru Transmusic Comp., ktorý založil Adamčiak v roku 1989, sú náhodnosť, provizórnosť, neukončenosť, práca so zvukmi banálnych každodenných predmetov a aktuálnymi zvukmi daného časopriestoru, v ktorom sa ich performance odohráva. Čo vedie umelcov uchýľovať sa k tvorbe, ktorú nemožno mať plne pod kontrolou, alebo ešte lepšie, zdôrazňovať práve tie momenty, kedy sa zvuk spod autorskej kontroly vymyká? Transmusic Comp. počíta dávno pred začatím svojej performance s určitou stratou alebo, ak to otočíme, oslavuje stratu. Stratu zodpovednosti za napísané, stratu celistvosti výpovede, autorskej korekcie, ako aj autocenzúry. Transmusic Comp. nezapisuje, nerozpráva, neukončuje, nepodpisuje sa, nevyužíva stupnice a tóny, nefixuje. Vychádza z vedomia vlastnej neúplnosti, nedostatočnosti a fragmentárnosti. Adamčiakova práca so zvukom ráta podobne ako kedysi Cage s prestávkami, pomlčkami a tichom. Ticho môže znamenať všeličo. Medziiným, podobne ako mlčanie, je dobrovoľným nedopovedaním, neukončením myšlienky. Nie náhodou má fluxová improvizovanosť mnoho spoločného s písaním fragmentov, aforizmov a neucelených krátkych próz v literatúre. Ako to výstižne formuluje Françoise Susini-Anastoupoulosová, ktorá sa zaoberá poetikou diskontinuity a neukončenosti v literatúre: „*Fragment narúša dôveryhodnú a neprotirečivú aurou, ktorou tradícia obklopila nehybné a majestátne umelecké dielo (...) Môže byť vnímaný ako nostalgická stopa, ohrozený symbol a osamotený svedok strateného diela alebo, naopak, ako neistý krôčik k budúcej celistvosti, večne ohrozenej možnou nenaplnenosťou.*“ Konkrétne rysy performance, ktorá má na festivale odznieť,

vopred predvídať nemôžeme, keďže ide o hudbu, ktorá sa odohrá po prvýkrát až na mieste. Skôr ako však nad ňou vynesieme súd, mali by sme poznať základné koncepty, z ktorých vychádza.

Intermédiá

Jednou z hlavných Adamčiakových črt je „bytie medzi“. Medzi tvorbou, hrou, improvizáciou a vedou. Medzi akciou v súkromí a na verejnosti, v galérii a v prírode. Medzi zvukom, textom a vizualitou. Jeho poézia je medzi literatúrou a grafikou, jeho grafické partitúry sú na polceste medzi hudobným zápisom a výtvarným artefaktom, jeho hudobné nástroje sú zároveň výtvarnými skulptúrami. Zvukové, textové aj vizuálne zložky sú integrované ako rovnocenné parametre jediného diela. Podobne je to aj s tvorbou Transmusic Comp., ktorá osciluje medzi hudobným divadlom a komponovanou, akustickou a teatralizovanou performanciou integrujúc koncept, experimentálnu poéziu, divadlo tela, ale aj súčasnú hudbu.

Fluxus

Hnutie fluxus je mladším bratom alebo potomkom dadaizmu. Ich genetické predispozície sú si v mnohom podobné. Sú im blízke hra, spontánnosť, zážitok, oslava každodenných banálnych situácií, zvedavosť, náhoda a kus mágie požičanej z detského sveta. Fluxus sa rodil koncom päťdesiatych rokov minulého storočia a kulminoval v prvej polovici šesťdesiatych rokov predovšetkým vo forme happeningov, eventov, zvukových objektov, inštalácií. Založil ho George Maciunas v New Yorku, no veľmi skoro prerástol do medzinárodného hnutia. Jedni z najvýznamnejších členov sú Yoko Ono, Joseph Beuys, Emmett Williams a Nam June Paik. Fluxus začínal z pozície antiumenia rezignujúc nielen na kult majstrovstva, na fixovanosť a materiálnosť diela, ale aj na prostredie oficiálnych koncertných a galerijných priestorov. Na druhej strane bol totálnym umením, pretože vytváral model splynutia umenia s každodenným životom. Fluxus je pokračujúcou polemikou s tradičnou predstavou umeleckého diela, ktorú dávno pred ním začali rané avantgardy zo začiatku 20. storočia, predovšetkým hnutie dada a futurizmus. Hlavnou postavou hudobného fluxu bol John Cage (1912 – 1992), ktorý ovplyvnený zen budhizmom preniesol Duchampovu

myšlienku „readymade“ do hudobného deja. Akýkoľvek „nájdenny zvuk“ môže byť umelcom privlastnený pre jeho umeleckú akciu. A umelcom môže byť každý, kto má v sebe dosť zvedavosti. Adamčiak ju mal. Popri výtvarníkovi Róbertovi Cyprichovi patril k prvým na Slovensku, ktorí myšlienky fluxu pretavili do vlastnej tvorby.

Improvizácia

Improvizovaná hudba tu bola odjakživa, vlastne pravdepodobne omnoho skôr ako hudba komponovaná. Kým kedysi bola prijímaná so samozrejmosťou ako neoddeliteľná súčasť interpretácie a tvorby, v 20. storočí si musela opätovne vydobýjať postavenie ako padlá sestra kompozície. V súčasnosti improvizovaná scéna v podstate rezignovala na akademickú diskusiu a žije nezávisle od nej predovšetkým v prostredí klubov, festivalov súčasnej hudobnej a alternatívnej scény, na uliciach a všade, kde je vítaná. Improvizácia je podčiarknutím časového aspektu hudby, je oslavou prítomnosti, symbolom pomínelosti. Nakoniec má mnoho spoločného aj so samotnou kompozíciou. Rovnako je to tvorba, ktorá začína nápadom a pokračuje jeho hudobným modelovaním a štruktúrovaním. Len čas na rozhodovanie, kam sa zvukový tok uberie, je podstatne kratší. Improvizácia sa vysmieva kompozícii pre jej strnulosť a hroziaci nedostatok spontánnosti. Kompozícia ju zas predstihuje svojou koncepcnosťou, premyslenosťou a zdanlivo väčšou schopnosťou vyvarovať sa chybám alebo nedostatkom. Hranica medzi oboma činnosťami je však tak či tak pomerne krehká. Kompozícia musí počítať so živelnosťou nápadu a improvizácia je pri častejšom hraní nakoniec čoraz koncepcnejšia a samotnému hráčovi môže prinášať zo dňa na deň menej nových prekvapení. Životnosť oboch postupov tak nie je samozrejmosťou, ale neustálym procesom oživovania.

V posledných rokoch sa niektorí pôvodní aktéri na čele s Michalom Murinom pokúšajú o opätovné obnovenie tradície voľne improvizovanej hudby v duchu Transmusic Comp. Posledným dôkazom toho bol Večer venovaný Milanovi Adamčiakovi v Pražskom centre pre súčasné umenie TRANZITDISPLAY. Akú pozíciu si vytvorí ich hudba v dnešnom postmodernom svete nekonečných hudobných možností, to je otázka, na ktorú je zatiaľ priskoro odpovedať.

Barbara Tóthová-Rónaiová

Transmusic Comp.

Transmusic Comp. je otvorený súbor dvoch a viacerých členov profesionálnych aj neprofesionálnych hudobníkov, výtvarných umelcov, tanečníkov, performerov a autorov hudobných, audiovizuálnych a audioartových projektov. Repertoár zahŕňa hudobnú produkciu na konvenčných nástrojoch, live elektroniku, počítačovú hudbu, realizáciu hudobných grafičiek, eventov, fluxových inštrukcií, inštrumentálne divadlo, akustické performancie, zvuk a hluk bežných a nájdených predmetov a inštalácií, voľnú improvizáciu a intermediálne akustické prostredie. Členovia súboru používali na koncertoch aj niektoré z 500 kusov „home made“ (DIY – do it yourself) nástrojov Milana Adamčiaka z bežne používaných materiálov v domácnosti.

Súbor začal vystupovať na vernisážach individuálnych a kolektívnych výstav súčasného výtvarného umenia bývalej neoficiálnej výtvarnej scény. Zúčastňoval sa aj na hudobných podujatiach ako Medzinárodný festival experimentálnej hudby, Večery novej hudby, Dni novej slovenskej hudby, festival Konvergencie (všetky v Bratislave, 1990), People to People, Praha, Slovenský týždeň v Regensburgu (1990), Dolnorakúska jeseň (1990) alebo v roku 1991 koncertov ako Konzeptualizmus v hudbe – Fluxus v Prahe, festivalu Europäische Kulturwerkstatt vo Weimare, FIT – Festival intermediálnej tvorby v Bratislave, Béla Bartók Seminar v Szombathely, Festival experimentálnej hudby v Brne (1992) a i.

Spolupráca jednotlivých členov pred samotným vznikom Transmusic Comp. mala svoje prípravné obdobie. Milan Adamčiak v apríli roku 1987 spoznáva na umeleckej scéne mladú generáciu autodidaktov – amatérov, teda komunitu fanúšikov súčasnej hudby a intermédií, ktorí sa vygenerovali ako substitúcia hudobného „diania“ v informačnom vákuu. Peter Machajdík a Michal Murin tvoria dvojicu, ktorá spolupracovala už od roku 1984 a verejne vystupovala už pred vznikom Transmusic Comp. (Dni alternatívneho umenia, Rožnov pod Radhoštěm, 1986, Pamiatky a súčasnosť, 1987, Harmony, Slovenský rozhlas, 1987, Poetická lýra, 1988, Simultánne improvizácie Bratislava – Perth, 1. 5. 1989, a pod.). Na Adamčiakov podnet a za pomoci Juraja Ďuriša sa na jeseň 1987 realizovala v Elektroakustickom štúdiu Slovenského rozhlasu v Bratislave nahrávka Machajdíkovej prvotiny s názvom *Harmony*, na ktorej okrem autora účinkoval aj Michal Murin, ktorý tiež

často používal Machajdíkove skladby pre predstavenia experimentálnej pohybovej skupiny Balvan. Na druhej strane, ako vedec a pedagóg Adamčiak spoznáva aj študentov VŠMU, ktorým s Jurajom Benešom a následne aj s Iljom Zeljenkom neskôr predostrie možnosť založiť súbor Veni. Adamčiak sám vystavuje svoje akustické objekty a nástroje na výstave objektov a inštalácií Suterén (apríl 1989). K zjednoteniu týchto dvoch prúdov dochádza pri príležitosti filmového portréту Milana Adamčiaka od Samuela Ivašku (STV, 1988), kde si v pivnici lekárne pri Univerzitnej knižnici prizýva k interpretácii jednej skladby nastupujúcu generáciu z VŠMU Daniela Mateja, Petra Zagara, Martina Burlasa, ale aj autodidaktov Petra Machajdíka a Michala Murina. Bolo to prvé prototransmusicovské stretnutie. Austrálsky hudobník Ross Bolleter vyzval Michala Murina k spoločnej simultánne prebiehajúcej improvizácii 1. 5. 1989, na ktorej sa zúčastnili aj Peter Machajdík a Jozef Vlk. Následne v lete Adamčiak spolu s Machajdíkom vystúpili na vernisáži Juraja Meliša a Viktora Hulíka v pražskom Atriu a na samostatnej vernisáži Juraja Meliša v Slovnafte, tentoraz už aj s Martinom Burlasom. Na základe týchto vystúpení je Adamčiakovi ponúknutá realizácia hudobného projektu „Per G“ na prvej výstave novovzniknutého výtvarného združenia Gerulata v Rusovciach, kde bol 15. 10. 1989 oficiálne prvý koncert pod jednotiacim názvom Transmusic Comp. (Michal Adamčiak, Peter Machajdík, Vladimír Bokes, Martin Burlas, Ivan Csudai, Peter Horváth, Jozef Baán). Zakladaciu listinu Transmusic Comp. sformuloval Milan Adamčiak 1. 1. 1990 a následne spolu s Petrom Machajdíkom a Michalom Murinom zakladajú SNEH – Spoločnosť pre nekonvenčnú hudbu (10. 1. 1990) ako združenie, ktorého kolektívnym členom boli Balvan a Transmusic Comp. Druhý koncert Transmusic Comp. sa uskutočnil v Bratislave 27. januára 1990 v Dome umenia na vernisáži výstavy moderného rakúskeho maliarstva Querdurch (Milan Adamčiak, Peter Cón, Peter Horváth, Peter Machajdík a Michal Murin). Od toho okamihu sa súbor považoval za reprezentačnú súčasť umeleckej scény a účastou na kľúčových podujatiach kultúry po roku 1989 často vystupoval na prestížnych fórach takmer vo vládnom záujme, napr. konferencia Etika a politika na Bratislavskom hrade, akcia People to People v Prahe (1990), konferencia Východ – Západ v Bardejovských Kúpeľoch (1991), Všeobecná československá výstava, Praha, Totalitná zóna, Praha, ako jediný slovenský účastník otvorenia Múzea moderného umenia Andyho Warhola v Medzilaborciach (1991), festival Berlín – Praha (1991),

najväčšia prehliadka umenia Československa v Nemecku, aká doteraz bola, výstava Querdurch – prvá výstava moderného rakúskeho umenia na Slovensku (1990), výstava sovietskych neoficiálnych výtvarníkov V komnatách (1992), ktorá sa vzápätí stala prvou zahraničnou výstavou slobodného Ruska. Ďalších 18 mesiacov prináša pre tento súbor akustickej performancie viac ako 60 koncertov a vystúpení a je jeho najaktívnejším obdobím, pričom je otvorený aj spoluprácam s občasnými členmi ako Oľga Smetanová, Peter Strassner, Zbyněk Prokop, Vladimír Popovič, Juraj Bartusz a iní. Občasnými hosťami boli aj Ľubomír Burgr, Marek Piaček, Ivan Csudai, Eduard Krekovič, Vladimír Bokes, Peter Martinček, Jozef Baán, Juraj Ďuriš, Jozef Vlk, Dušan Beluš a iní. Ohlásený posledný koncert Transmusic Comp. sa konal na festivale MEDZI v Skalici v roku 1996 (Adamčiak – Murin).

Pri príležitosti 60. narodenín Milana Adamčiaka sa uskutočnilo na javisku v Empírovom divadle v Hlohovci (2007) spoločné stretnutie bývalých členov Transmusic Comp., o dva roky na to sa Adamčiak, Murin, Machajdík a Lujza Ďurišová stretli pri interpretácii hudobno-tanečnej partitúry Diamant v podaní tanečnej skupiny Petry Fornayovej v A4 v Bratislave. V roku 2010 sa uskutočnil spoločný koncert Machajdík – Murin – Prokop na festivale Vlňa na živo v Bratislave a v Banskej Bystrici. Nasledoval koncert na vernisáži a dernière výstavy Vladimíra Popoviča v Danubiane (2010, 2011) a spoločná cesta Murina a Adamčiaka na festival performancie do Japonska (2011). Jeseň 2011 už prináša sériu pozvaní do Ružomberka, Nitry, Bratislavy, Zvolena, Žiliny a Galanty, kde sa súbor stretáva v projekte Transmusic Comp. Revival.

Rachel Rosenbach

9

Thursday
10 Nov / 8.00 pm
A4 – zero space

Transmusic Comp. Revival

Milan Adamčiak
Michal Murin
Peter Machajdík
Zbyněk Prokop
Robert Bartko

TRANSMUSIC COMP. REVIVAL/TMC – Re

Tribute to Milan Adamčiak

*Musicologist Creator –
About Milan Adamčiak.*
A film by Arnold Kojnok
(2009)

Transmusic Comp. is an open group of two and more professional and non-professional musicians, fine artists, dancers, performers, and authors of musical, audiovisual and audioart projects. The repertoire comprises musical production for conventional instruments, live electronics, computer music, graphic scores, events, flux instructions, instrumental theatre, acoustic performances, the sound and noise of ordinary and found objects and installations, free improvisation, and intermedial acoustic means. At their concerts members of the group also use some of Milan Adamčiak's 500-piece set of "home-made" DIY instruments, made up of commonly-used household materials.

The group first appeared at openings of individual and collective exhibitions of contemporary modern art in the unofficial art scene of previous times. The first official concert under the unifying name Transmusic Comp. (Michal Adamčiak, Peter Machajdík, Vladimír Bokes, Martin Burlas, Ivan Csudai, Peter Horváth, Jozef Baán) took place on 15 Oct. 1989 at the first exhibition of the newly-formed artistic association Gerulata in Rusovce. The founding document of Transmusic Comp. was composed by Milan Adamčiak on 1 Jan. 1990, and subsequently with Peter Machajdík and Michal Murin he formed SNEH – Society for Unconventional Music (10 Jan. 1990) as an association whose collective members were Balvan and Transmusic Comp. The second concert of Transmusic Comp. was held in Bratislava on 27 Jan. 1990 in the Art House at the opening of Querdurch, an exhibition of modern Austrian painting (Milan Adamčiak, Peter Cón, Peter Horváth, Peter Machajdík and Michal Murin). Since that moment the group has been considered a representative part of the art scene. In 1992 and 1993 this acoustic performance group had more than 60 concerts and appearances, while also being open to collaboration with occasional members such as Oľga Smetanová, Peter Strassner, Zbyněk Prokop, Vladimír Popovič, Juraj Bartusz, Peter Zagar, etc. Other occasional guests included Lubomír Burgr, Marek Piaček, Ivan Csudai, Eduard Krekovič, Vladimír Bokes, Peter Martinček, Jozef Baán, Juraj Ďuriš, Jozef Vlk and Dušan Beluš. What was billed as the final concert of Transmusic Comp. was held at the MEDZI Festival at Skalica in 1996 (Adamčiak – Murin).

On the occasion of Milan Adamčiak's 60th birthday, former members of Transmusic Corp. met on stage at the Empire Theatre in Hlohovec (2007); two years later Adamčiak, Murin, Machajdík and Lujza Ďurišová met at a performance of the music and dance score presented by Petra

Fornayová's dance group at A4 in Bratislava. In 2010 there was a combined concert by Machajdík – Murin – Prokop at the Vlna Festival, given live in Bratislava and Banská Bystrica. There followed a concert at the closing of Vladimír Popovič's exhibition in Danubiana (2010, 2011) and a trip together to Japan by Murin and Adamčiak for a festival of performance (2011). The autumn of 2011 has brought a series of invitations to Ružomberok, Nitra, Bratislava, Zvolen, Žilina and Galanta, where the group is appearing in the project Transmusic Comp. Revival.

SKLADATELIA 2011

Adamčiak, Milan (1946) – slovenský muzikológ, skladateľ a interme-diálny umelec. Absolvoval Konzervatórium v Žiline a hudobnú vedu na FiF UK v Bratislave. V rokoch 1972 – 91 pracoval ako vedecký pracovník na hudobnom oddelení Slovenskej akadémie vied. Je zakladateľom súboru Transmusic Comp. (1989 – 96), Spoločnosti pre nekonvenčnú hudbu – SNEH (1990) a bol podpredsedom Európskeho kultúrneho klubu (1990 – 1992). Už v polovici 60-tych rokov aktívne vstúpil na slovenskú scénu ako autor experimentálnej poézie a grafiky, interme-diálnych projektov a konceptov, akcií, hudobných performancií a ako tvorca vlastných zvukových nástrojov. Pri príležitosti pozvania Johna Cagea do Bratislavy mu v SNG pripravil výstavu jeho partitúr. Násled-ne ho John Cage pozýva ako jedného z interpretov svojich skladieb na festival do Perugie v Taliansku (1992). V posledných rokoch znova ožíva záujem o jeho celoživotnú a mnohostrannú tvorbu.

Adams, John Coolidge (1947) – americký skladateľ, spolu so Stevom Reichom, Phillipom Glassom a Terryom Rileym patrí k popredným predstaviteľom minimalizmu. V posledných rokoch sa sám označuje za postminimalistu. John Adams študoval na Harvardovej univerzite u Leona Kirchnera, po ukončení štúdií roku 1971 sa usadil v San Fran-ciscu, kde žije dodnes. 10 rokov pôsobil ako pedagóg na hudobnom konzervatóriu v San Franciscu, v rokoch 1982 – 1985 bol domovským skladateľom San Francisco Symphony, viaceré zo svojich skladieb napísal priamo pre tento orchester – *Harmonium* (1981), *Grand Pianola Music* (1982), *Harmonielehre* (1985), *El Dorado* (1992). Výrazný ohlas vzbudila jeho minimalistická skladba pre veľký orchester *Short Ride in a Fast Machine* (1986) a predovšetkým opera *Nixon in China* (1987). Za skladbu *On the Transmigration of Souls* (2002), venovanú obetiam teroristických útokov z 11. septembra 2001, dostal roku 2003 Pulitzerovu cenu. Opera *Doctor Atomic* (2005) za zaoberá okolnosťami vzniku a testovania prvej atómovej bomby. John Adams získal popri spomína-nej Pulitzerovej cene množstvo ďalších ocenení, za všetky spomeňme

tri ceny Grammy – 1989 za operu *Nixon in China*, 1998 za skladbu *El Dorado* a 2005 za skladbu *On the Transmigration of Souls*.

Adès, Thomas (1971) – anglický skladateľ, dirigent a klavirista. Študoval hru na klavíri (u Paula Berkowitza) a kompozíciu (u Roberta Saxtona) na Guildhall School of Music and Drama v rodnom meste. Od roku 1992 študoval na King's College v Cambridgei u Alexandra Goehra a Robina Hollowaya. Neskôr začal vyučovať na Royal Academy of Music v Londýne, v rokoch 1999 až 2008 bol umeleckým riaditeľom Aldenburghského festivalu. Množstvo jeho diel bolo uvedených poprednými orchestrami, dirigentmi a sólistami. Sir Simon Rattle si vybral jeho orchestrálnu skladbu *Asyla* pre svoj inauguračný koncert ako šéfdirigent Berlínskej filharmónie. Jeho prvá opera *Powder Her Face* bola uvedená na popredných svetových scénach a v televízii (Channel 4). Kráľovská opera Covent Garden u neho objednala operu *The Tempest* (uvedená bola vo februári 2004). Ako klavirista a dirigent sa venuje interpretácii, výskumu i propagácii diela Leoša Janáčka. Thomas Adès získal viacero prestížnych ocenení: Paris Rostrum (1994), Royal Philharmonic Society Music Award (1997), Cenu Salzburških Veľkonočných hier (Salzburger Osterfestspiele) (1999), Hudobnú cenu Ernsta von Siemens pre mladých skladateľov (1999), Grawemeyer Award (2000), Cenu Paula Hindemitha (2001).

Andriessen, Louis (1939) – holandský skladateľ. Pochádza z hudobníckej rodiny, kompozíciu sa učil najprv u svojho otca – významného holandského skladateľa, neskôr študoval na Kráľovskom konzervatóriu v Haagu u Keesa van Baarena (1957 – 1962) a u Luciana Beria v Miláne a Berlíne (1962 – 1964). Vo svojej tvorbe čerpá z viacerých inšpiračných zdrojov – sú v nej zrejme vplyvy serializmu (*Serries*, 1958), pracoval aj technikou koláže (*Anachronic*, 1966 – 1967), s mg. pásom (*Il Duce*, 1973), inšpirovala ho však i energia jazzových orchestrov. Približne od začiatku 70-tych rokov odmietal písať pre klasicko-romantický orchester a tvoril pre vlastné idiosynkratické nástrojové zostavy. Jeho politická angažovanosť sa prejavila v jeho hudobných komentároch Platónovej Ústavy (*De Staat*) a sv. Augustína či v inšpirácii Michailom Bakuninom (*Mausoleum*). V priebehu 80-tych a v prvej polovici 90-tych rokov sa Andriessen v spolupráci s filmovými tvorcami Robertom Wilsonom, Halom Hartleym a Petrom Greenawayom venoval tvorbe

rozsiahlych operných projektov (opera *Rosa*, film *M is for Man, Music, Mozart*). V súčasnosti sa zaoberá kontemplatívnymi témami smrti a šíalenstva: *La Passione* (2002), *Racconto dall'Inferno* (2004), opera *La Commedia* (2004 – 2008). V roku 1972 inicioval založenie dychového telesa Orkest de Volharding a v roku 1976 stál pri zrode súboru Hoke-tus. Už od roku 1974 pôsobil aj ako pedagóg na Kráľovskom konzervatóriu v Haagu. Roku 1987 prednášal aj na Univerzite v Yale.

Bartko, Robert (1989) – slovenský hudobník. Štúdium na gymnáziu v Banskej Bystrici neukončil. Hudbe sa aktívne venuje od 16 rokov, v súčasnosti sa zameriava na hudobné experimenty a improvizáciu.

Bázlik, Miro (1931) – slovenský skladateľ, klavirista a matematik. Študoval hru na klavíri na Konzervatóriu v Bratislave (A. Kafendová). Počas štúdiá na Matematicko-fyzikálnej fakulte Karlovej univerzity v Prahe absolvoval súkromné hodiny kompozície (J. Eliáš) a hry na klavíri (F. Rauch, I. Moravec). Prednášal matematiku na Slovenskej vysokej škole technickej v Bratislave a popritom študoval kompozíciu u Jána Cikkeru na VŠMU (absolvoval v r. 1961 *Hudbou pre husle a orchester*). Od r. 1963 bol umelcom v slobodnom povolaní, neskôr pedagogicky pôsobil na VŠMU a na Matematicko-fyzikálnej fakulte Univerzity Komenského. Bázlik za svoju tvorbu získal viaceré domáce i medzinárodné ocenenia. Cyklus *Spektrá* bol odmenený čestným uznaním v Boswile (1974), za *Canticum 43* získal 1. cenu v súťaži kráľovnej Marie-José (Ženeva 1974), za oratórium *Dvanásť* získal Cenu Jána Levoslava Bellu (1977) a za *Pastiersku baladu* a *Bačovskú elégiu* získal cenu na Prix de musique folklorique de Radio Bratislava (1977, 1983). Bázlik je tiež aktívnym klaviristom; uviedol kompletne klávesové dielo J. S. Bacha, a klavírne sonáty W. A. Mozarta a L. v. Beethovena. Pre rozhlas nahral oba zväzky *Dobre temperovaného klavíra* J. S. Bacha.

Benjamin, George William John (1960) – anglický skladateľ, pedagóg, klavirista a dirigent. Po štúdiách na Royal College vo Westminsteri študoval v druhej polovici 70-tych rokov u Oliviera Messiaena na Parížskom konzervatóriu. Neskôr pokračoval u Alexandra Goehra na King's College v Cambridgei. Jeho orchestrálna skladba *Ringed by the Flat Horizon* bola uvedená v marci 1980 pod taktovkou Marka Eldera v Cambridgei, v auguste toho roku však odznela v rámci prome-

Jeho posledné skladby poukazujú na niekoľko badateľných trendov. Jedným je častý výskyt tonálneho centra, modality, dokonca aj úplnej tonality (*Klavírny koncert*, *Suita pre troch* pre flautu, violu a harfu), druhým je inšpirácia folklórnou hudbou (sláčikové trio *Sedem tváří sveta*, *Sonáta pre dva klavíry*) a populárnou hudbou (ragtime v *Sonáte pre dva klavíry*, rock v *Smrť orchidey* a *Barbari pred bránami*, pre klavír a štyroch perkusionistov). Ďalším je mechanické, strojové opakovanie krátkych motívov, čo asi rovnocenne vychádza z elektronického popu a minimalizmu.

Lang, David (1957) – americký skladateľ. Predstaviteľ newyorského downtownu. Jeho kompozičná technika nadväzuje na minimal music a alternatívnu popovú a rockovú scénu. Z hľadiska štýlu býva zaraďovaný k postminimalistom a totalistom s využitím prvkov konceptualizmu. Patrí k najhranejším autorom súčasnej vážnej hudby v USA. Bol spoluzakladateľom súboru *Bang on a Can* (1989) zameraného na šírenie, predvádzanie a nahrávanie súčasnej hudby. Je autorom inštrumentálnych skladieb, ale aj opier a multimedialných diel. Známe sú aj jeho balety, na ktorých spolupracoval s choreografmi ako Shen Wei, Benjamin Millepied, Susan Marshall a Édouard Lock (*La La La Human Steps*).

Machajdík, Peter (1961) – slovenský skladateľ. Tvorí a spolupracuje s významnými osobnosťami medzinárodnej hudobnej scény ako sú napríklad Jon Anderson z legendárnej artrockovej skupiny Yes, extrémny vokalista a bubeník David Moss, harfistka Floraleda Sacchi, čembalistka Elina Mustonen, klarinetista Guido Arbonelli, organista Carson Cooman, huslista Milan Paľa a pod. Jeho komorné a orchesterálne diela zazneli v posledných rokoch v interpretácii Janáčkovej filharmónie Ostrava, Camerata Europea, Slovenského komorného orchestra Bohdana Warchala, Štátneho komorného orchestra Žilina, Filharmónie Bydgoszcz či Luganského symfonického orchestra. Za svoju tvorbu získal niekoľko významných ocenení v zahraničí i na Slovensku, napr. Cenu Jána Levoslava Bellu. Okrem komponovania sa venuje aj realizácii zvukových prostredí a spolupráci s výtvarnými umelcami, napr. so zakladateľmi minimal artu Georgeom Cupom a Stevom Elliotom, nemeckým konceptualistom Dirkom Dietrichom Hennigom, Michalom Murinom, Zbyňkom Prokopom a ďalšími.

Murin, Michal (1963) – slovenský výtvarný umelec, tvorca inštalácií, objektov, performancií a akcií. Je zakladajúci člen experimentálneho divadla Balvan (1985 – 92), súboru Transmusic Comp. a Spoločnosti pre nekonvenčnú hudbu (1991), ktorej predsedom bol po roku 1993. Venuje sa konceptuálnemu umeniu, novým médiám, intermédiám, inštrumentálnemu divadlu a sound artu. Organizoval festivaly MusicSolarium, Sound Off, VAF(ex), New Media Point a DigiVAF(ex). Pôsobí na Akadémii umení v Banskej Bystrici ako vedúci ateliéru Digitálne médiá a na Fakulte umení v Košiciach vedie ateliér Nové médiá. Jeho práce boli prezentované na mnohých výstavách, festivaloch a koncertoch v Európe, Ázii, Austrálii a USA, aj v spoločných projektoch s autormi ako Otomo Yoshihide, Jon Rose, Bob Ostertag, Ross Bolleter, Ben Patterson, Jozef Cseres a iní. Od roku 2005 realizuje rozsiahly projekt *Altruism as Arttruism* venovaný Milanovi Adamčiakovi, ktorý osciluje medzi performačným aktom, sociálnou aktivitou a umeleckým aktivizmom.

Palko, Michal (1988) – slovenský skladateľ a hráč na cimbale. Vyštudoval skladbu a hru na cimbale na košickom konzervatóriu. Neskôr pokračoval v štúdiu hry na cimbale na AU v Banskej Bystrici v triede doc. V. Herencsárovej a skladbu na VŠMU v triede prof. V. Bokesa. V súčasnosti študuje skladbu na Akadémii muzycznej v Krakove. Zúčastnil sa viacerých medzinárodných sympózií, získal niekoľko cien na domácich, ale aj zahraničných súťažiach. Venuje sa aktívne aj interpretácii viacerých žánrov hudby a snaží sa o aplikáciu slovenských dycho-vých nástrojov do súčasného moderného inštrumentára. V roku 2009 založil Mojše band, s ktorým získal početné uznania za nekonvenčnosť v oblasti klezmerskej hudby strednej Európy. Venuje sa aj ľudovej, populárnej, filmovej, scénickej, improvizovanej hudbe, no vždy sa snaží ju posunúť na hranicu štylistických možností.

Pärt, Arvo (1935) – estónsky skladateľ. Kompozíciu študoval v Talline u Velja Tormisa a Heina Ellera (1958 – 1963). Jeho rané skladby boli inšpirované Šostakovičom, Prokofievom a Bartókom, neskôr experimentoval so Schönbergovou dvanásťtónovou technikou a serializmom. Zakrátko vzbudil nevlôlu sovietskych úradov – popri „dekadentných“ skladateľských postupoch im prekážala aj religiozita Pärtových diel. Od roku 1962 študoval na Moskovskom konzervatóriu, v tomto období

Podprocký, Jozef (1944) – slovenský hudobný skladateľ. Kompozíciu začal študovať popri hre na klavíri na Konzervatóriu v Košiciach u Juraja Hatríka, ktorý v tomto období na konzervatóriu pôsobil. V štúdiách pokračoval na VŠMU (1965 – 1970) v kompozičnej triede Jána Cikkera, pričom ukončil v triede Alexandra Moyzesa. Od roku 1970 pôsobí na Konzervatóriu v Košiciach, kde vyučuje hudobnú skladbu. Jeho hudobná reč vychádza zo vzorov európskej hudobnej moderny, najmä z rozšíreného tonálneho hudobného myslenia. Vo svojich kompozíciách veľmi často využíva kombináciu folklórnych prvkov s polymodálnou a dvanásťtónovou organizáciou harmonických a melodických prvkov, a tiež s aleatorikou. Jeho tvorba je žánrovo rôznorodá – piesňová, komorná, orchestrálna. Má zmysel pre úspornosť výrazových prostriedkov prestúpených racionálnou zložkou. Celý rad jeho skladieb inšpirovali poprední východoslovenskí, ale aj iní interpreti: Košické kvarteto, dirigent Bystrík Režucha, organista Ivan Sokol, akordeonista Vladimír Čuchran. Podprocký má osobitý vzťah k hudbe minulých dôb. K jeho veľkým zásluhám patrí oživovanie skladieb alebo diel skladateľov najmä z východoslovenského regiónu. Žiakmi Jozefa Podprockého sú Peter Breiner, Iris Szeghy, Norbert Bodnár, Alexander Mihalič, Ondrej Moroz a Peter Guľas.

Prokop, Zbyněk (1962) – slovenský výtvarník a improvizujúci hudobník. Študoval na Akadémii umení v Prahe, v 80-tych rokoch vystavoval na súkromných výstavách Konfrontace v Prahe (1985 – 86) a bytových výstavách Nacempore v Košiciach, spolupracoval s hudobnou skupinou Lesní speváci – The Nace (1981 – 85), po roku 1989 s Transmusic Comp., neskôr na projekte Global endemit a Čarne džury. Spoluinicioval založenie Akadémie umení v Košiciach spolu s Jurajom Bartuszom, Vladimírom Jeníkom, Adamom Szentpéterym a Vladimírom Beskidom. Z tohto projektu nakoniec vznikla Fakulta umení na Technickej univerzite v Košiciach, kde pôsobí ako pedagóg v ateliéri grafiky a experimentálnej tvorby. Venuje sa hudobnej improvizácii ako sociologickému fenoménu a vo svojom štúdiu umožňuje elektroakustickú sebarealizáciu kreatívnych tvorcov, prevažne výtvarníkov. S občianskym združením „Devät“ od roku 2003 organizuje workshopy, semináre, prednášky a multimediálny festival Genius loci v Levoči.

Romitelli, Fausto (1963 – 2004) – taliansky skladateľ. Kompozíciu študoval na konzervatóriu Giuseppe Verdiho v Miláne, neskôr u Franca Donatonioho na Hudobnej akadémii Chigiana v Siene a na Scuola Civica v Miláne. V Paríži bol žiakom Gérarda Griseya. Bol silne ovplyvnený spektrálnou hudbou, ale aj psychedelickým rockom. Vplyv rockových harmónií je badateľný najmä v jeho skladbách *EnTrance* (1995), *Cupio Dissolvi* (1996) a cykle *Professor Bad Trip* (I, II a III, 1998 – 2000). Získal mnoho ocenení doma i v zahraničí a jeho kompozície boli hrané na medzinárodných podujatiach ako Festival d'Automne (Paríž), Ultima Helsinki, Steirischer Herbst (Graz), Benátske Bienále, Darmstadtské kurzy. Jeho videoopera pre soprán a ansámbl *An Index of Metals* (2003) bola ocenená Cenou talianskych hudobných kritikov. Zomrel vo veku 41 rokov po dlhom boji s rakovinou.

Scelsi, Giacinto (1905 – 1988) – taliansky skladateľ. Je jednou z najtajomnejších skladateľských osobností 20. storočia. Známy sa stal svojím mimoriadne originálnym spôsobom narábania s hudobným materiálom, čo formuloval napr. vo svojom revolučnom diele *Quattro pezzi su una nota sola* (1959) – skladateľ tu postavil štyri skladby na jednej note, pričom využíva najrôznejšie spôsoby mikrotónových a harmonických oscilácií, zmien timbru a dynamiky. Je neuveriteľné, že veľká väčšina Scelsiho tvorby sa na verejnosť dostala až krátko pred jeho smrťou – ohlas série koncertov v polovici 80-tych rokov, a predovšetkým koncertu v Kolíne nad Rýnom v októbri 1987, bol obrovský. Scelsi študoval v Ríme u G. Sallustia, potom u A. Schönberga vo Viedni. Stal sa tak jedným z prvých talianskych skladateľov, ktorí sa prakticky zaoberali dodekafóniou, hoci Scelsi sám neskôr túto metódu vo svojom diele neaplikoval. V 30-tych rokoch organizoval v Taliansku koncerty súčasnej hudby, pričom prišiel do konfliktu s fašistickým režimom. Vojnu strávil vo Švajčiarsku. V povojnovom období sa v dôsledku ťažkej osobnostnej krízy začal zaoberať východnou filozofiou a spiritualitou a výrazne zmenil svoj pohľad na hudbu. Radikálne zmenil spôsob notácie a smeroval k voľnej improvizácii. Tieto improvizácie boli následne transkribované a inštrumentované. Scelsi chápal úlohu skladateľa ako sprostredkovateľa transcendentnej reality poslucháčovi. Z tohto dôvodu sa snažil ostať *de facto* v anonymite, svoju identitu skrýval za znak čiary pod kruhom – symbol východného pôvodu.

**Programový bulletin
medzinárodného festivalu
súčasnej hudby Melos-Étos 2011**

Vydalo Hudobné centrum,
Michalská 10, 815 36 Bratislava
Riadiateľka: Oľga Smetanová

Redakcia textu a autorské texty:
Barbara Tóthová-Rónaiová Juraj Bubnáš,
Branko Ladič, Peter Zagar
Redakčná spolupráca: Silvia Zvarová
Jazyková redaktorka: Dorota Balcarová
Ilustrácie: Pavlína Morháčová s použitím
fotografií Petra Brenkusa a Pavla Kastla
Foto obálka: JANDL, marketing
a reklama, s. r. o
Autor grafického návrhu a layout:
Pavlína Morháčová
Tlač: Orman, spol. s r. o.